

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
« Қазгидромет» РМҚ Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалы

**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ
БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА
ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ
АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ**

1 тоқсан 2026 жыл

Орал, 2026 ж

МАЗМҰНЫ		Бет
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның ластануының негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының мониторингі	4
3	Жауын шашын сапасының жағдайы	6
4	Жер үсті суларының сапасына мониторинг жүргізу	6
5	Радиациялық жағдай	8
	Қосымша 1	8
	Қосымша 2	9
	Қосымша 3	12
	Қосымша 4	12
	Қосымша 5	14

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 6 автоматтық станцияларда және 1 жылжымалы экологиялық зертханада жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 11 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7) аммиак, 8) көмірсутектер; 9) формальдегид; 10) бензол, 11) қалқыма бөлшектері.

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=1,0 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей).

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,97 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Бөрлі кентіндегі бақылау желісінің мәліметтері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** болып бағаланды, ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) СИ=0,93(төмен деңгей).

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б.асу еселігі		>ШЖШ	>5	>10
							ШЖШ	ШЖШ
оның ішінде								
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,01	0,29	0,50	0,99				
Көміртегі оксиді	0,24	0,08	4,82	0,96				
Азот диоксиді	0,020	0,51	0,20	1,00				
Азот оксиді	0,004	0,07	0,19	0,46				
Күкіртті сутегі	0,0012		0,01	0,99				
Озон	0,025	0,82	0,07	0,42				

Аммиак	0,006	0,16	0,064	0,32				
Күкірт диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00				
Көміртегі оксиді	0,4406	0,15	4,873	0,97				
Азот диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00				
Азот оксиді	0,0047	0,08	0,040	0,10				
Бөрлі ауылы								
Озон	0,0543	1,81	0,15	0,93				

Орал қаласындағы эпизодтық бақылаулардың деректері бойынша ластаушы заттардың концентрациясы рұқсат етілген норма шегінде болды (2-кесте)

2-кесте

Атмосфералық ауа сапасын эпизодтық өлшеу нәтижелері

Нүктенің атауы		Қалқыма бөлшектер (шаң)	Күкірт диоксиді	Көміртегі оксиді	Азот диоксиді	Азот оксиді	Көмір сутек тер	Күкірт ті сутегі
Құс фабрикасы аймағы	мг/м ³	0,544	0,006	1,54	0,004	0,364	0	0,002
	ШЖШ еселігі	1,81	0,01	0,31	0,02	0,91	0	0,21

2026 жылғы 1 тоқсанды 2025 жылғы 1 тоқсанмен салыстырғанда Батыс Қазақстан облысында атмосфералық ауаның ластану деңгейі:

- **өзгеріссіз** – Орал қаласы, Ақсай қаласы,
- **өзгерістер** – Бөрлі ауылы жоғарыдан төменге дейін төмендеді (3-кесте).

3-кесте

Батыс Қазақстан облысының ауаның ластану деңгейінің динамикасы (2025–2026 жж.)

Елді мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластаушы заттар - ШЖШ _{м.б.} асып кету жиілігі
	1 тоқсан 2025 ж.	1 тоқсан 2026 ж.	
Орал қ.	төмен СИ – 1,8 ЕЖҚ – 1%	төмен СИ – 1,0 ЕЖҚ – 0%	азот диоксиді (1,00).
Ақсай қ.	төмен СИ – 1,1 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,97 ЕЖҚ – 0%	-
Бөрлі кенті	жоғары СИ – 3,7 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,93 ЕЖҚ – 0%	

3. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

Жауын-шашын сынамаларында сульфаттар – 22,69 %, гидрокарбонаттар – 30,42%, кальций иондары – 11,76%, хлоридтер – 13,25%, натрий иондары – 8,15%, магний иондары -3,35%, калий иондары – 3,98%, аммоний иондары -2,22%, нитрат-4,16%.

4-кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың сипаттамасы келтірілген.

Кесте 4

Жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіш	Метеостанциядағы ең аз концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минерализация	МС Ақсай – 58,21мг/дм ³	МС Орал–108,83мг/дм ³
Электрөткізгіштік	МС Жалпақтал – 111,35мкСм/см	МС Орал– 190,30мкСм/см
pH (сутегі көрсеткіші)	МС Жалпақтал – 7,00	МС Орал – 7,38
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	МС Жалпақтал– 10,63	МС Каменка – 29,38
Хлоридтер (Cl)	МС Ақсай – 7,79	МС Орал –17,44
Нитраттар (NO ₃)	МС Ақсай –2,39	МС Каменка–4,23
Гидрокарбонаттар (HCO ₃)	МС Ақсай – 17,09	МС Каменка–33,33
Катиондар, мг/л		
Аммоний (NH ₄)	МС Орал–0,71	МС Каменка–3,12
Натрий (Na)	МС Ақсай – 4,48	МС Орал–10,97
Калий (K)	МС Ақсай – 1,86	МС Орал–6,63
Магний (Mg)	МС Ақсай – 2,24	МС Каменка–3,63
Кальций (Ca)	МС Жалпақтал – 7,21	МС Орал–12,72
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Ақсай– 0,15	МС Орал– 0,81
Мыс (Cu)	МС Каменка – 1,63	МС Жалпақтал –4,09
Күшән (As)	МС Каменка – 0,07	МС Жалпақтал –0,18
Кадмий (Cd)	МС Ақсай – 0,10	МС Каменка –0,56

4. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 8 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы)17 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ,*

құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

5 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының сыныбы		Ластаушылар	Өлш.бі рл.	концентрация
	1 тоқсан 2025 ж.	1 тоқсан 2026 ж.			
Жайық өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,254
			ОБТ5	мг/дм ³	2,43
			Магний	мг/дм ³	28,571
Шаған өзені	4 сынып (ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,246
			ОБТ5	мг/дм ³	2,327
			Магний	мг/дм ³	29,333
Деркөл өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,232
			Магний	мг/дм ³	35,4
			ОБТ5	мг/дм ³	2,447
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,116
Елек өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы темір	мг/дм ³	0,11
			ОБТ5	мг/дм ³	2,22
			Магний	мг/дм ³	32
Шыңғырлау өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,22
			Магний	мг/дм ³	32,4
Сарыөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм ³	2,332
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,116
			Магний	мг/дм ³	35,28
			Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,328
Қараөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы темір	мг/дм ³	0,123
			ОБТ5	мг/дм ³	2,188
			Магний	мг/дм ³	31,2
			Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,311
Көшім су арнасы	3 сынып	3 сынып	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,27

	(орташа ластанған)	(орташа ластанған)		
			ОБТ5	мг/дм3
			Магний	мг/дм3
			Жалпы темір	мг/дм3
				2,433
				28,8
				0,113

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың 1 тоқсанымен салыстырғанда Деркөл, Елек, Жайық, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен және Көшім су арнасының жер үсті суларының сапасы өзгерген жоқ. Шаған өзенінің жер үсті суының сапасы 4-сыныптан 3-сыныпқа көшті-жақсарды.

Батыс Қазақстан облысының су нысандарындағы негізгі ластаушы заттар жалпы темір, магний, жалпы фосфор, ОБТ5 болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

Жоғары және төтенше ластану жағдайлары

2026 жылдың 1 тоқсанда Батыс Қазақстан облысында жоғары ластану жағдайлары анықталған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

5. Радиациялық жағдай

Гамма сәулелену деңгейін бақылау Орал қаласы мен Батыс Қазақстан облысының аумағында күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) және атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) горизонтальді планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүзеге асырылды.

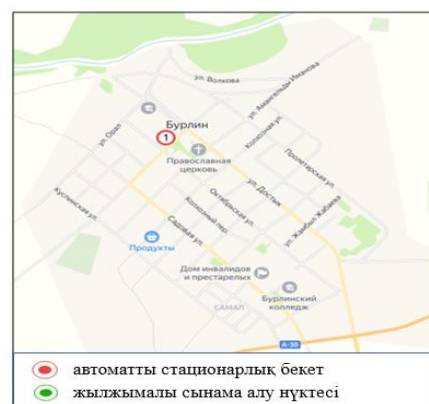
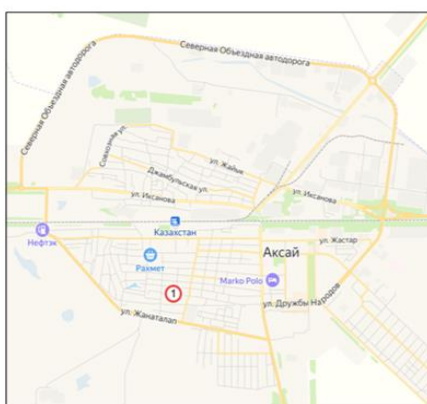
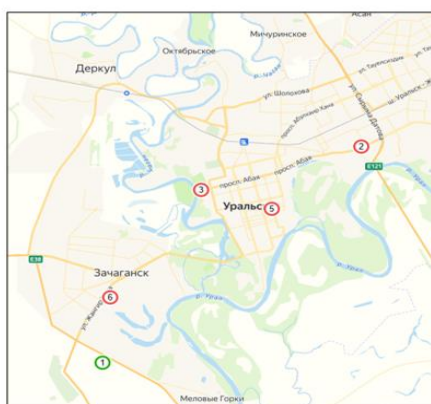
Кесте 6

Көрсеткіштердің шекті мәндері

Көрсеткіш (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Гамма-фон (0,14мкЗв/сағ)	0,20 мкЗв/сағ	0,08 мкЗв/сағ
Тығыздық (1,7Бк/м ²)	2,6 Бк/м ²	1,2Бк/м ²

Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,14 мкЗв/сағ құрады және радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 1,7Бк/м² құрады, бұл шекті рұқсат етілген шоғырдан аспады.

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді.
5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон, аммиак
6			Жәңгірхан көш., 45В	көміртегі оксиді.
Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.
Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені				
7	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	ст. Чананев, 14/2	озон.

Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

**Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша
ақпараты**

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өзені	судың температурасы 0-ден бастап 0,4°С , сутегі көрсеткіші 6,25-7,5, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,03-10,16 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,14-2,7 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 17-18 см, кермектілік – 5-6,2 мг/дм ³	
тұстама Январцево ауылынан 0,5 км төмен	3 сынып	Магний-28,8 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,38 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,215 мг/дм ³ , жалпы темір-0,106 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 0,5 км жоғары	3 сынып	ОБТ ₅ -2,433 мг/дм ³ , магний-28мг/дм ³ , жалпы фосфор – 0,314 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	3 сынып	ОБТ ₅ -2,407 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,311 мг/дм ³ , магний-30 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Көшім ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,513 мг/дм ³ , магний-27,2 мг/дм ³ , жалпы фосфор -0,272 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Тайпақ ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ -2,513 мг/дм ³ , магний-28,4 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,117 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,233 мг/дм ³ . Жалпы темір және ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шаған өзені	судың температурасы 0,1-0,3° С , сутек көрсеткіші 6,38-6,93 құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 9,68-9,84 мг/л, ОБТ ₅ орташа 2,06-2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17 см, кермектілік – 5,3-6,3 мг/дм ³	
тұстама Чувашинский ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ -2,247 мг/дм ³ ,магний – 29,2 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,249 мг/дм ³ , жалпы темір-0,106 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.

тұстама Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	3 сынып	ОБТ5 – 2,38 мг/дм3, магний-29,2 мг/дм3, жалпы фосфор– 0,229 мг/дм3. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	3 сынып	ОБТ5 - 2,353 мг/дм3, жалпы фосфор – 0,262 мг/дм3, магний-29,6 мг/дм3, жалпы темір-0,106 мг/дм. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Деркөл өзені		су температурасы 0-0,3°C, сутегі көрсеткіші 6,27-6,97 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76-9,92 мг/дм3, ОБТ5 2,14-2,54 мг/дм3 құрады, мөлдірлігі – 17 см, кермектілік – 5,9-6,3 мг/дм ³
тұстама Селекционный ауылы	3 сынып	Жалпы темір-0,113 мг/дм3 ОБТ5 - 2,513 мг/дм3, магний-36,4 мг/дм3, жалпы фосфор-0,229 мг/дм3, жалпы темір-0,113 мг/дм3. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Ростоши ауылы	3 сынып	ОБТ5-2,38 мг/дм3, магний-34,4 мг/дм3, жалпы темір-0,118 мг/дм3, жалпы фосфор-0,235 мг/дм3. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Елек өзені		су температурасы 0,2-0,3°C, сутегі көрсеткіші 6,37-7,01 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,03-9,92 мг/дм3, ОБТ5 -2,14-2,38 мг/дм3 құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,6-6 мг/дм ³
тұстама Шілік ауылы	3 сынып	ОБТ5 – 2,22 мг/дм3, магний-32 мг/дм3, жалпы темір-0,11 мг/дм3. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Шыңғырлау өзені		су температурасы 0,1-0,2 °C, сутегі көрсеткіші 6,28-7 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,68 мг/дм3, ОБТ5 2,22 мг/дм3 құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 6-6,2 мг/дм ³
тұстама Григорьевка ауылы	3 сынып	ОБТ5 - 2,22 мг/дм3, магний-32,4 мг/дм3. ОБТ5 концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Сарыөзен өзені		су температурасы 0-0,2 °C, сутегі көрсеткіші 6,26-6,98 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76-9,84 мг/дм3, ОБТ5 – 2,06-2,54 мг/дм3 құрады, мөлдірлігі -17-18 см, кермектілік– 6-6,3 мг/дм ³ .
тұстама Бостандық ауылы	3 сынып	ОБТ5-2,353 мг/дм3, магний-30,8 мг/дм3, жалпы фосфор-0,302 мг/дм3, жалпы темір-0,117мг/дм3. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Қошанкөл а.	3 сынып	ОБТ5-2,3 мг/дм3, магний-42 мг/дм3, фосфор жалпы-0,367 мг/дм3, жалпы темір-0,115 мг/дм3

Қараөзен өзені	су температурасы 0,1-0,2°С, сутегі көрсеткіші 6,3-7 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,06-2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17-18 см, кермектілік – 6-6,2 мг/дм ³		
тұстама Жалпақтал ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ -2,193мг/дм ³ , магний-28 мг/дм ³ , жалпы темір-0,13 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,293 мг/дм ³ . ОБТ ₅ , магний, жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.	
Қайыңды а.	3 сынып	ОБТ ₅ -2,18 мг/дм ³ ,Магний-36 мг/дм ³ , фосфор жалпы-0,339 мг/дм ³ , жалпы темір-0,113 мг/дм ³	
Көшім су арнасы	су температурасы 0,1-0,3°С, сутегі көрсеткіші 6,26-6,9 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 9,03-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,38-2,54 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5-6,2 мг/дм ³		
тұстама Көшім ауылынан ОШ дейін 0,5 км	3 сынып	жалпы фосфор-0,27 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,433мг/дм ³ , магний-28,8, жалпы темір-0,113 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.	

3 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар атауы	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	Максималды бір-реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2

Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

4 Қосымша

Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градациялар	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Су пайдалану кластарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану класы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану кластары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофауна қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

" + " – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

" - " - судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

«Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық).

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»

5 Қосымша

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ), топырақтағы мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшәла (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне гигиеналық нормативтерді бекіту туралы " Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 Бұйрығы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК

МЕКЕН ЖАЙЫ:

**ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21**

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ